

УДК 656.211

ЗАЛІЗНИЧНИЙ ТРАНСПОРТ, ЯК ЛОКОМОТИВ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

RAILWAY TRANSPORT AS A LOCOMOTIVE OF ECONOMIC OF COUNTRY

канд. екон наук О.М. Тройнікова

Український державний університет залізничного транспорту (Харків)

PhD(Econ.) O.M. Troinikova

Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

У загальному транспортному потенціалі залізничний транспорт відіграє вирішальну роль. Він як і всі інші транспортні складові забезпечує економічні процеси в країні. Його перевагами є незалежність від погодних умов (на відміну від повітряного та водного транспорту), перевезення великого обсягу вантажів, відносно низька собівартість (на відміну від автомобільного транспорту).

В умовах, коли відбуваються надзвичайні події: соціальні потрясіння, стихійні лиха, техногенні катастрофи, військові дії, саме залізничний транспорт стає на допомогу економіки, для забезпечення соціальних потреб, за рахунок своєї надійності.

При обмеженості, в певних умовах, виконання транспортних операцій одним видом транспорту, залізничний транспорт здатний впоратись з додатковим обсягом перевезень за рахунок своєї потужності. Наприклад, морські порти Азовського та Чорного морів, у мирний час експортували з території України майже 160 млн тон вантажів, з початком російської агресії всі порти Чорного та Азовського морів були заблоковані агресором. На сьогоднішній день залишилось всього три функціонуючих українських торгівельних порта. Потенційно через них можливе транспортування вантажів в країни ЄС та через канал Дунай - Чорне море в румунські чорноморські порти. Потужність цих портів складає лише десяту частину довоєнного потенціалу портової галузі України. [3,4]

Вирішення ситуації може бути саме за рахунок залізничного транспорту.

В довоєнний час українські залізниці транспортували щорічно по мережі приблизно 315 млн тон вантажів. Загальний потенціал перевезення приблизно 500 млн тон вантажів щороку [3,4].

На сьогодні залізнична інфраструктура АТ «Укрзалізниця» має тринадцять працюючих залізничних прикордонних переходи з західними країнами.

Загалом за місяць потенційна спроможність перевезення вантажів на експорт залізничним транспортом складає приблизно 6,6 млн. тон (102 660 вагонів) [3,4]. Фактична середньодобова спроможність, тобто задача вантажів на експорт складає приблизно 119 тис. тон (1833 вагони). Ця спроможність складає лише 53,6 % від потенційно можливої.

Основною проблемою не повного використання потужностей залізничного транспорту є відмінність інфраструктури України від залізничної інфраструктури прикордонних держав (Польщі, Угорщини, Словаччини, Румунії та Молдови). Ширина залізничної колії України - 1520 мм, колії сусідніх західних держав (крім Молдови) - 1435 мм, що потребує додаткових операцій з перевантаження, що збільшує собівартість та час перевезень.

Також швидке збільшення обсягів перевезення вантажів через прикордонні залізничні переходи уповільнюється із-за проблем:

- адаптації українського бізнесу до зміни експортної логістики;
- неготовності іноземних залізниць та портової галузі до різкого збільшення обсягів перевезення та перевантаження українських вантажів;
- інфраструктурного обмеження прикордонних ділянок, нестачі перевантажувальних потужностей на прикордонних ділянках;
- наявності бюрократичних процедур при експортних перевезеннях вантажів через залізничні прикордонні переходи [3,4].

Подолання цих перешкод потребують часу та додаткових вкладень, але їх вирішення дасть можливість ефективно використовувати потенціал українських залізниць.

[1] Національна транспортна стратегія України до 2030 року. URL: https://www.slideshare.net/Yevhen_Katkov/ss-75631224 (Дата звернення 02.05.2022)

[2] Комітет з питань транспорту та інфраструктури повідомляє про стан залізниці, дорожнього господарства та річкових і морських портів URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/221894.html> (Дата звернення 02.05.2022)

[3] Валерій Ткачев. Український бізнес не використовує наявний потенціал перевезення вантажів на експорт залізницею URL: https://cfts.org.ua/blogs/ukranskiy_biznes_ne_vikoristovue_nayavniy_potentsial_perevezennya_vantazhiv_na_eksport_zaloznitseyu_638 (Дата звернення 02.05.2022)

[4] Валерій Ткачев. Що заважає збільшити перевезення вантажів залізничним транспортом через кордон? URL: <https://railexproua.com/novyny/shcho-zavazhaie-zbilshyty-perevezennia-vantazhiv-zaloznychnym-transportom-cherez-kordon/>